

SAMTIDER Redaktör: Anders Björnsson
Tel 08-13 50 54, Telefax 08-13 51 40

Hemsjukvården har redan ersatt en del av sjukhusvården. Kanske blir det möjligt i framtiden att hemifrån kommunicera med doktorn via sensorer.

Doktorn skriver ut ett PC-program som kan medicinera rätt mängd i varje sekund och som talar om hur vi ska sköta oss. Science fiction?

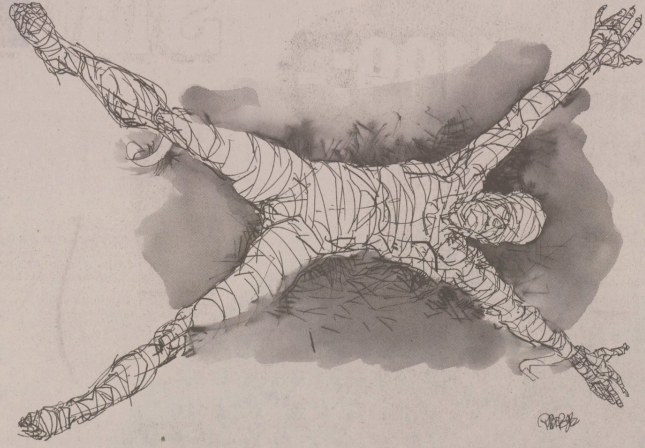
Skärselden före döden

1 Sjukvården stöptes i sin första form när kyrkan startade hospital. Någon gång fanns kanske inte någon hölls undan så att de inte spred soten lika lätt. Barmhärtigheten förenades med insikten att den nära förestående döden fick de mer barga att dögnas egenheten till kyrkan för sin själfrids skull. Som en andlig pensionsförsäkring kunde de köpa avlar för att få syndernas förlåtelse. Att driva kommers på folks oro är inte något som vår tids försäkringsbolag har hittat på.

AV INGEMAR LARSSON

Katolska kyrkan lade under sig en stor del av den brukade jorden. Samhället stagnerade till förtäringstillskottet under det kyrkliga värdet och vi blev tvungna att försörja oss själva. I dag tror inte så många på Gud men vi tror på en skärseld före döden. Vi upprättar inte gamla färder till en sjukhuskorridor. De flesta har sett när någon förtäringstillskottet och kanske fara illa i långvärd.

Staten tros sig vara rik, men det var förr. Vår krisen med följande förtäringstillskottet får oss att ta ett aktivt ansvar för vår omsorg. 20-åringar pensioneras. Vi workoutar och läser Må Bra. Gör-det-själv-sjukvård kommer, inte minst tack vare den nya kommunikationstekniken. Efter hand uppbör sjukhusen att betrakta oss som passiva hjön och allt fler patienter deltar aktivt i behandlingen. Många sjukhus byggdes så vi gick dit till förtäringstillskottet de 90 svenska sjukhusen kan utan vidare läggas ner, sägs det. Anslaget svinglades halverades från 120000 till 60000 1982-1992 och mycket talar för att en halvering tas i väntetillskrift och andra nya metoder.

Däven lukt

När vi läser den här artikeln har jag ett varnare på bok- och biblioteksmässan i Göteborg och diskutera med Ingemar Larsson under rubriken "Aktorerna på kunskapsmarknaden". Han är själv en sådan aktör. I sin bok Folkpocket om IT-liden (Pagina) målar han upp scenarier för det framtida samhället som gärna, liksom dagens text, tar avstamp i det medeltida. Sin matod har han beskrivit så här: "Hav på alvarer jag mig som en framtidsarkolog som lägger ut skivorna på marken för att kunna skönja ett mönster. Stoffet får jag från externa databaser och från bibliotekens tidsningsarkiv på CD-ROM." Någon gång uppöcker han faktiskt ett bibliotek, tex UB i Froscati; det är "luftigt" - man slipper den därna bokluktet". Självt är bästa bibliotekare, skriver han fräckt i Biblioteksbladet (6-7/96). "Att behårsa

Ingemar Larsson
konstnär och författare

sökövningen i triviga databaser och bibliotekskataloger blir en överflödigt förklarad av datorerna förses med intelligenta bladdrarna". Litet grund av den grundstycken skrytar även i dagens text om framtidens äldreavård. Visst till den att begrundas i dessa dagar när nedskärningarna i sjukvården diskuteras som värdst.

ANDERS BJÖRNSSON

husläkaren på vårdcentralen där hemma eller vi kan konsultera en hjärtspecialist på ett sjukhus i Boston. Telemedicinen väntar på att bli utvecklad. Det är ett besked som är både utmanande och mycket annat. Småsjukhus som annars inte skulle överleva kan nu anlita högvaliderad medicinsk expertis via datorn för att få svar på sina frågor.

Men vården vi utomlands så försvinner en massa jobb, invänder någon. Visst, men vården är till för sjuka och skräpiga, inte för att hålla folk sysselsatta. Det är ett besked till alla för politiker som gör sig till tillgängliga för att utmanas. Vi måste bättre om vi får ta ansvar för vår omsorg och handla upp den där den är bäst och billigast. Det borde vara lika självklart som när vi köper skjortor och klänningar. Telemedicinen kan i stället skapa arbetstillfällen i svensk sjukvård för läkare och annan personal som behövs för att kunna jobba. Medicinska experter kan sitta hemma och sälja sin kompetens hundratal mil bort. Vården är ett nytt "Ästra" som exporterar tjänster på datorn. Det är fullt tänkbart om man tar bort ett antal institutionella skrankor. I USA tror man att telemedicin där läkare konsulterar specialister på långdistans kan spara 30 miljarder dollar. Översatt till vår folkmängd skulle det innebära 9 miljarder kronor.

Tuffa

6 Har vi betalat skatt hederligt så har vi sett det som försäkring för den som ska arbeta i en riskfylld verksamhet. Elett sig, för det visar sig inte sällan att den som skattat och sparat mest får betala mer än andra för döden, ibland mer än om man stannat hemma och inte varit på jobb privat. Därför gömmer de sina pengar i byråddan för att åtminstone få något över till en hederlig begravning, vilket de lägar som pensionsmoder, inget att vara till. Att gömma pengar för fogden är knappast lagligt men de gamla kan dö i frid. Det havererade förtäringstillskottet för äldreavård som pensionsmoder, inget att vara till - vilket kan påskynda den ekonomiska krisen. Skotska änklor äger svenska företag, skriver Financial Times. Enorma summan runt om världen placeras fönder som konserter och andra förtäringstillskott. Kapitäl far som en tidvattenyt genom länder och företag där de åter sig in med tuffa lösningsbetrav - på kort skit. Det är nästa kvartalsbeslut som gäller och ju fler man sparar desto mer stiger borskursen. Sambandet syns på Reuters-skärmen, fler aktiensänsänkrans och höjer borskursen. Äldreavård handlar inte bara om medmänsklighet, det är big business som i värsta fall leder till stagnation - precis som på medeltiden.

rationssalar, kirurgerna började skära mera och vårdkrörens försvann på några månader. Vi är rädda för att bli tillgängliga med bruten lärbenshals. Kärlkrampen är astman kan slå till. Folks oro är säkert en tung post i vården. Gamla, och inte mer de används, föredrar värdstillskrift där det finns tryggare. Det är här den nya tekniken kommer in. De primitiva äldreavård som nu finns i lägenheterna utvecklas till så avancerade tillstånd med sensorer som kan slå larm. Är mormor senil och går vilse så kan hon peklas in genom att ringa upp hennes mobiltelefon som är försedd med pejl till navigations satelliter. Videotelefoner sänker snabbt i pris och med dessa kan vi hålla kontakt med de närmaste eller visa upp en sårig för doktorerna. I dag är våra kläna teleledningar en flaskhals för sådan kommunikation. Om tre år kommer uppennat två miljoner svenska hushåll att via TV-kablen eller telefonen ha tillgång till bredbandskommunikation som är 15 till 200 gånger snabbare än i dag. Det öppnar intressanta perspektiv för vård på långdistans.

4 Ett medicinskt fallt med öppnad medicin är en upptäckt som inte är ovanlig hos gamla som dött. Vi har väl knappast använt läkemedel stående lite till mans om sanningen skall fram. Det giganiska slöseriet kan vi lämna därhän. Men det visar hur viprat för till varann. Doktorn tror på piller som universallösning och patienten, som är försä till för att bli lugna och få lite ontanke, rörs inga sista emot. Den aktiva patienten vill ha insikt och kunskap - och själv administrera sin vård. Ven vet, kanske kommer läkarna ibland att i stället för piller skriva ut en video eller CD-ROM-skiva till utur hur man sköter kränket. Att få vara aktiv är säkert en bot i sig.

5 Det behövs mycket personal i äldreavården. Efter som den är dyr i Sverige - jag är varje bar i västvärlden sina föräldrars angelägenhet. Samhället vill inte veta av det uppskattade släktet att göra. Det ligger i egen stans att vara barnaföderska och mor. Inte heller tar det moderna samhället hänsyn till den gravidas tillstånd, eller till smärtsmodernens situation. Snarare förvånar hon fungera som en "hel karl", åtminstone om hon vill behålla sitt arbete. Han gravid kvinna, eller småbarnsmoder, inget att vara till, blir hennes situation ett direkt hinder för att hon över huvud taget skall få ta.

Mödrars moraliska rätt då?

Jag kan hålla med Ingemar Larsson (17/10) om att de röslösa grupperna i samhället hamnar utanför demokratin. Men jag undrar varför han enbart diskuterar symtomen och inte oskrarna till sakernas tillstånd. När han jämför graden av kränkning som det innebär att allgas barn gör undrar varför han enbart diskuterar det helt releavt. Jag vågar påstå att de allra flesta kvinnorn inte har något emot att bära fram barn

Det moderna västerländska samhället finns heller ingen plats för biologi. En man kan alstra barn utan att det nämnvärt påverkar hans ställning. Det är svårare för en kvinna, åtminstone under graviditet och amningsperiod, att fortskriva i en karriär eller bara lyckas försörja sig. Jag tror att samhällets syn på mödrar måste ändras, om mödrarna skall ge rost åt sina ofödda barn. Om kvinnan ser hela sin livssituation ändras när hon får en önskad graviditet är det lätt att förstöra att hon villjer att arbeta.

INNVANDNINGEN

4 Ett medicinskt fallt med öppnad medicin är en upptäckt som inte är ovanlig hos gamla som dött. Vi har väl knappast använt läkemedel stående lite till mans om sanningen skall fram. Det giganiska slöseriet kan vi lämna därhän. Men det visar hur viprat för till varann. Doktorn tror på piller som universallösning och patienten, som är försä till för att bli lugna och få lite ontanke, rörs inga sista emot. Den aktiva patienten vill ha insikt och kunskap - och själv administrera sin vård. Ven vet, kanske kommer läkarna ibland att i stället för piller skriva ut en video eller CD-ROM-skiva till utur hur man sköter kränket. Att få vara aktiv är säkert en bot i sig.

Jag vet inte om det för Ingemar Larsson är filosofiskt möjligt att tänka sig att även frambrarna av de ofödda barn, kvinnorna, måste ha moraliska rättigheter, exempelvis rätt till liv och lycka. Så länge samhället ser barnen, gravida och småbarnsmödrar som en belastning, kommer kvinnor fortsätta att kräva rätt till abort. SOLVEIGE SIGRIDSDOTTER THÖRNBLOM
journaliststuderande i Stockholm

BRÄNNPUNKT

Debattredaktör: Johnny Flodman
Tel 08-13 51 49, Telefax 08-13 54 40

Propositionen om svensk flyktingpolitik bör dras tillbaka

Rätten till asyl kräver en alleuropeisk lösning och inrättandet av en europeisk flyktingkommissarie, skriver Hans Göran Franck

Motionstiden med anledning av regeringens proposition om svensk migrationspolitik i ett globalt perspektiv gick ut den 11 oktober och behandlingen i riksdagen beräknas äga rum den 5 december. Propositionen bygger till största delen på ett regeringsförslag (s), som drog till sig ett stort antal förslag under regeringens 1991. Den flyktingpolitiska kommittén som tillsattes av den nuvarande regeringen har arbetat under stor brådska. Den nu framlagda propositionen skulle ha presenterats i riksdagen redan våren 1996, men detta sköts upp bl a på grund av flyktingpolitiska. Någon påtaglig förändring i regeringens flyktingpolitik i sak har knappast skett. Däremot har presentationen skett på ett mer skickligt sätt än under Leif Blombergs tid som flyktingminister.

- vilken avgränsning som ska göras beträffande rätten till asyl för offer för miljökatastrofer
 - om den yttre och inre utlänningskontrollen ska ligga hos polisen eller hos invandrarverket
 - om polisen eller invandrarverket ska svara för personkontrollen vid gränspassager
 - om särskilda asyldomstolar eller asylnämnder ska införas eller om förvaltningsdomstolarna ska avgöra asylärenden
 - om förbättringar ska göras i rättshjälpsystemet för att stärka rättssäkerheten.
- En rad förslag är**
- Av propositionen framgår att regeringen beslutat att föreslå en rad förslaminrar:
 - lagbestämmelsen om de facto-flyktingar (personer med flyktingliknande skäl) tas bort
 - den lagfästa rätten till asyl för krigsvårare tas också bort
 - lagregeln om politiskt humanitära skäl försvinner utan att någon annan förbättring sker av de humanitära skälen för uppehållstillstånd
 - ytterligare anpassning till den mycket reviderade lagstiftningen om asyl och tillämpas i en rad EU-länder genom att Sverige avser att bli medlem i Schengen-samarbetet
 - Sverige viseringssystemet ska harmoniseras med övriga EU-länder, vilket betyder att ett stort antal nya viseringspliktiga länder tillkommit och ytterligare länder kan komma tillkoma
 - fingeravtryck ska förekomma av alla asylsökande utom barn under 14 år.
 - Några förbättringar föreslås dock

Hans Göran Franck

"Visumkrav bör inte användas för att stoppa asylsökande vid massflyktingssituationer. Införande av viseringsplikt bör underställas riksdagen för beslut."

till 275 personer. 5062 asylsökande beviljades uppehållstillstånd av flyktingsskäl eller motstånd. Av de 5062 flyktingar uppehållstillstånd på flyktingkvoten. 140 enligt GENEVEkonventionen, 1 som krigsvårare och 1401 personer som de facto-flyktingar. 2 136 beviljades uppehållstillstånd av humanitära skäl (för att dessa fick det genom regeringsbeslut om familjepolitik). Utlänningsnämndens generaldirektör Johan Fischerström skrev på Brännpunkt (12/9) att "några offentliga utredningar som visar att rättstillämpningen har skärpts finns ut". Han hänvisade märkligt nog till Melanders och Benkes ställiga utredning (1994), som just ger belegg för dessa skärpningar.

7500 gummer sig I Sverige beräknas just 7500 personer lever gömda och bland dem som inte får hjälp av enskilda och frivilligorganisationer råder stor social misär. Många tvings till stora utsträckning livnär sig på svart arbete, brottlighet, prostitution, tiggeri m.m. Ingenting är mer problematisk för den fasta befolkningen i ett land än att denna kortsynts flykting och invandrare politik från myndigheterna så fortsätter.

ansökan enligt GENEVEkonventionen ska inte kunna vägas med hänvisning till att temporärt uppehållstillstånd kan beviljas. I varje fall inte under så lång tid som den tvåårsperiod som föreslagits av regeringen som längst tid för detta tillstånd (massflyktingssituationer).

- Visumkrav bör inte användas för att stoppa asylsökande vid massflyktingssituationer. Införande av viseringsplikt bör underställas riksdagen för beslut.
- Relevanta artiklar i barnkonventionen bör inkorporeras i utlänningslagen. Röda korset och Rädda barnen är i remsistyrande gett utförliga motiveringar.
- Många av de asylsökande som göms och lever i ett uppehållstillstånd av humanitära skäl har varit sig alltför restriktivt. Lagen behöver göras mer tydlig och generös för att undvika en sådan situation i rättstillämpningen.
- Möjligheten att ta fingeravtryck bör begränsas till fall där misstanke om brott föreligger eller annan värdig anledning av betydelse för asylprövningen finns. Fingeravtryck får inte tas på barn under 18 år.
- Någon avvisning med omedelbar verkställighet får inte ske utan att ärendet prövas i högsta instans (EUs ministerrådets beslut 21/6 1995).
- Det bör som regel vara förbjudet att ta barn under 18 år i förvar. I komplicerade fall kan barn och vårdnadshavare tas utomnärskvalificerad uppsikt.
- Det bör i lag undantagslöst förbjudas att polisretor och häkten används vid förvar av barn och vårdnadshavare.
- Advokatorjourners. Offentligt biträde bör förordnas på ett tidigt stadium för att stärka rättssäkerheten.

Med hänsyn till den starka kritik mot propositionen borde den dras tillbaka. Det finns inte något akut behov av att göra förslagen lagändringar om de inte ska bli totala översynen. I varje fall behöver betydande förändringar av propositionen göras under riksdagsbehandlingen. I propositionens förtäringstillskottet ska frågor. Det rör sig om viktiga problem som regeringen inte tagit ställning till. Till exempel:

4 Ett medicinskt fallt med öppnad medicin är en upptäckt som inte är ovanlig hos gamla som dött. Vi har väl knappast använt läkemedel stående lite till mans om sanningen skall fram. Det giganiska slöseriet kan vi lämna därhän. Men det visar hur viprat för till varann. Doktorn tror på piller som universallösning och patienten, som är försä till för att bli lugna och få lite ontanke, rörs inga sista emot. Den aktiva patienten vill ha insikt och kunskap - och själv administrera sin vård. Ven vet, kanske kommer läkarna ibland att i stället för piller skriva ut en video eller CD-ROM-skiva till utur hur man sköter kränket. Att få vara aktiv är säkert en bot i sig.

5 Det behövs mycket personal i äldreavården. Efter som den är dyr i Sverige - jag är varje bar i västvärlden sina föräldrars angelägenhet. Samhället vill inte veta av det uppskattade släktet att göra. Det ligger i egen stans att vara barnaföderska och mor. Inte heller tar det moderna samhället hänsyn till den gravidas tillstånd, eller till smärtsmodernens situation. Snarare förvånar hon fungera som en "hel karl", åtminstone om hon vill behålla sitt arbete. Han gravid kvinna, eller småbarnsmoder, inget att vara till, blir hennes situation ett direkt hinder för att hon över huvud taget skall få ta.

Jag vet inte om det för Ingemar Larsson är filosofiskt möjligt att tänka sig att även frambrarna av de ofödda barn, kvinnorna, måste ha moraliska rättigheter, exempelvis rätt till liv och lycka. Så länge samhället ser barnen, gravida och småbarnsmödrar som en belastning, kommer kvinnor fortsätta att kräva rätt till abort. SOLVEIGE SIGRIDSDOTTER THÖRNBLOM
journaliststuderande i Stockholm

Jag vet inte om det för Ingemar Larsson är filosofiskt möjligt att tänka sig att även frambrarna av de ofödda barn, kvinnorna, måste ha moraliska rättigheter, exempelvis rätt till liv och lycka. Så länge samhället ser barnen, gravida och småbarnsmödrar som en belastning, kommer kvinnor fortsätta att kräva rätt till abort. SOLVEIGE SIGRIDSDOTTER THÖRNBLOM
journaliststuderande i Stockholm